

031075P MATEMATIIKAN PERUSKURSSI II

Ratkaisut 3. välikokeeseen 27.02.2020

1. a) Kappale V kuvattuna sylinterikoordinaateissa:

$$V' = \left\{ (r, \varphi, z) \in \mathbb{R}^3 : 0 \leq r \leq \sqrt{7}, 0 \leq \varphi \leq 2\pi, r^2 - 7 \leq z \leq 7 - r \right\}.$$

Kappaleen tilavuus

$$\begin{aligned} V &= \iiint_V dV = \int_0^{2\pi} \int_0^{\sqrt{7}} \int_{r^2-7}^{7-r} r \, dz \, dr \, d\varphi = \int_0^{2\pi} \int_0^{\sqrt{7}} \int_{r^2-7}^{7-r} r z \, dr \, d\varphi \\ &= \int_0^{2\pi} \int_0^{\sqrt{7}} r[7 - r^2 - (r^2 - 7)] \, dr \, d\varphi = \int_0^{2\pi} \int_0^{\sqrt{7}} (-r^3 - r^2 + 14r) \, dr \, d\varphi \\ &= \int_0^{2\pi} \int_0^{\sqrt{7}} \left(-\frac{1}{4}r^4 - \frac{1}{3}r^3 + 7r^2\right) \, d\varphi = \int_0^{2\pi} \left(-\frac{49}{4} - \frac{7\sqrt{7}}{3} + 49\right) \, d\varphi = \frac{7}{6}(63 - 4\sqrt{7})\pi. \end{aligned}$$

b) Käyrän parametriesityksestä saadaan $t_0 = 0$ ja $t_1 = \pi$ ja $\vec{x}'(t) = -a \sin(t)\vec{i} + a \cos(t)\vec{j}$. Käyräntegraalin arvo

$$\begin{aligned} \int_C (x - y) \, dx + (y^3 + x) \, dy &= \int_0^\pi [(a \cos(t) - a \sin(t))(-a \sin(t)) + (a^3 \sin^3(t) + a \cos(t))(a \cos(t))] \, dt \\ &= \int_0^\pi [-a^2 \sin(t) \cos(t) + a^2 \sin^2(t) + a^3 \sin^3(t) \cos(t) + a^2 \cos^2(t)] \, dt \\ &= \int_0^\pi [a^2 - a^2 \sin(t) \cos(t) + a^3 \sin^3(t) \cos(t)] \, dt \\ &= \int_0^\pi a^2 t - \frac{a^2}{2} \sin^2(t) + \frac{a^3}{4} \sin^4(t) \, dt = a^2 \pi. \end{aligned}$$

Vektorikentän divergenssi $\text{div} \vec{F} = (\partial_x, \partial_y, \partial_z) \cdot (x - y, y^3 + x, 0) = 1 + 3y^2$.

2. a) Greenin lauseen nojalla

$$\begin{aligned} \oint_{\partial A} \vec{F} \cdot d\vec{x} &= \iint_A (Q_x - P_y) \, dA = \int_0^1 \int_0^{4x^3} (18xy - 14xy) \, dy \, dx \\ &= \int_0^1 \int_0^{4x^3} 2xy^2 \, dy \, dx = \int_0^1 32x^7 \, dx = \int_0^1 4x^8 \, dx = 4. \end{aligned}$$

Vektorikenttä ei ole konservatiivinen, sillä yllä olevan käyräntegraalin arvo suljetun käyrän yli eroaa nolasta.

b) Alue A napakoordinaateissa on $A' = \{(r, \varphi) \in \mathbb{R}^2 : 0 \leq r \leq 2, \frac{\pi}{2} \leq \varphi \leq \pi\}$.

$$\begin{aligned}
 \text{vuo} &= \iint_S \frac{1}{\sqrt{1+4x^2+4y^2}} (3y-2y^2, 2xy-3x, 6-3y-z) \cdot (2x, 2y, 1) \, dS \\
 &= \iint_S \frac{6-3y-z}{\sqrt{1+4x^2+4y^2}} \, dS = \iint_A \frac{6-3y-(6-x^2-y^2)}{\sqrt{1+4x^2+4y^2}} \sqrt{1+(-2x)^2+(-2y)^2} \, dA \\
 &= \iint_A (-3y+x^2+y^2) \, dA = \int_{\frac{\pi}{2}}^{\pi} \int_0^2 (-3r \sin \varphi + r^2) r \, dr \, d\varphi \\
 &= \int_{\frac{\pi}{2}}^{\pi} \left[-r^3 \sin \varphi + \frac{1}{4} r^4 \right]_0^2 \, d\varphi = \int_{\frac{\pi}{2}}^{\pi} (-8 \sin \varphi + 4) \, d\varphi = \int_{\frac{\pi}{2}}^{\pi} 8 \cos \varphi + 4 \, d\varphi = 2\pi - 8.
 \end{aligned}$$